

Aanleg Aardgastransportleiding Grijpskerk-Wieringermeer

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

21 maart 2005 / rapportnummer 1493-44

commissie voor de milieueffectrapportage

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-generaal Rijkswaterstaat
Dienstkring IJsselmeer en Markermeer
Postbus 600
8200 AP LELYSTDAD

uw kenmerk
189BEIJ/AvH

uw brief
5 januari 2005

ons kenmerk
1493-46/Ra/aa

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Aanleg Aardgastransportleiding
Grijpskerk-Wieringermeer

doorkiesnummer
(030) 234 76 35

Utrecht,
21 maart 2005

Geachte minister,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Aanleg Aardgastransportleiding Grijpskerk-Wieringermeer.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. L. van Rijn-Vellekoop
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Aanleg Aardgastransportleiding Grijpskerk-
Wieringermeer

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Aanleg Aardgastransportleiding Grijpskerk-Wieringermeer

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over Aanleg Aardgastransportleiding Grijpskerk-Wieringermeer,

uitgebracht aan Ministerie van Verkeer en Waterstaat door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.

Aanleg Aardgastransportleiding Grijpskerk-Wieringermeer,

de secretaris

drs. B.C. Rademaker

de voorzitter

drs. L. van Rijn-Vellekoop

Utrecht, 21 maart 2005

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN.....	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING	2
3.1 Probleem- en doelstelling.....	2
3.2 Besluitvorming	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	3
4.1 Voorgenomen activiteit	3
4.2 Ontwikkeling varianten en alternatieven	3
4.2.1 Nulalternatief als referentie	4
4.2.2 Meest milieuvriendelijk alternatief (mma).....	4
5. HUIDIGE MILIEUSITUATIE EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	4
5.1 Algemeen	4
5.1.1 Kaartmateriaal	4
5.1.2 Milieuaspecten en maatregelen	5
5.2 Ecologie en ecohydrologie	5
5.3 Veiligheid	6
5.4 Woon- en leefomgevingskwaliteit: geluid.....	7
6. OVERIGE HOOFDSTUKKEN VAN HET MER.....	8

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 5 januari 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in de Staatscourant nr. 13 d.d. 19 januari 2005
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen
5. Beoordeling t.b.v. de Natuurbeschermingswet, het Structuurschema Groene Ruimte en de Flora- en faunawet

1. INLEIDING

N.V. Nederlandse Gasunie wil een nieuwe aardgastransportleiding aanleggen naast de twee bestaande aardgastransportleidingen tussen Grijpskerk en Wieringermeer. Het betreft een buisleiding die een diameter van deels 105 cm en deels 120 cm zal hebben en een lengte van ongeveer 110 km¹.

Voor de vergunning in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken is de minister van Verkeer en Waterstaat bevoegd gezag. Voor de vrijstelling of (partiële) herziening van de diverse bestemmingsplannen zijn dat de betreffende gemeenten. Ten behoeve van deze besluiten wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De milieueffectrapportage (m.e.r.)-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 19 januari 2005².

Bij brief van 5 januari 2005³ heeft de minister van Verkeer en Waterstaat de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld een advies voor richtlijnen uit te brengen voor het MER. Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴ – verder aangeduid als ‘de Commissie’. Het bedoelt aan te geven welke informatie het MER moet bieden om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. Via het bevoegd gezag heeft de Commissie kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵. Voor zover relevant heeft de Commissie deze betrokken bij haar advies.

De Commissie is van mening dat de startnotitie een goede basis biedt voor de richtlijnen voor het MER en bouwt hier in haar advies op voort. Dat wil zeggen dat dit advies in combinatie met de startnotitie moet worden gelezen. Voor aspecten die in dit richtlijnenadvies niet aan de orde komen, kan de startnotitie als richtlijn fungeren.

---

¹ Volgens een mondelinge mededeling van de Gasunie zal mogelijk de gehele buisleiding een diameter van 120 cm krijgen. Deze eventuele wijziging zal in het MER worden gemotiveerd. Deze mededeling heeft naar de mening van de Commissie geen consequenties voor de inhoud van dit richtlijnenadvies.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 1.

⁴ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep.

⁵ Zie bijlage 4 voor een overzicht van deze reacties.

2. HOOFDPUNTEN

De volgende punten kunnen als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER) worden beschouwd. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- Ecologische effecten van de verschillende alternatieven: de effecten van vergraving (verstoring profielopbouw en waterbodemp) en bronbemaling en de beoordeling van deze effecten in termen van aangetaste oppervlakte/aantallen, kwetsbaarheid, (on)vervangbaarheid en hersteltijd. Met name de gevolgen voor de aanwezige Vogel- en Habitatrichtlijngebieden verdienen in het MER ruime aandacht. Waar relevant dient de informatie ten behoeve van de passende beoordeling in het MER opgenomen te worden. Alle in tabel 3.5 van de startnotitie genoemde varianten moeten in het MER gelijkwaardig uitgewerkt worden ten behoeve van de alternatievenontwikkeling en met name de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief.
- Veiligheidseffecten van de verschillende alternatieven: de effecten op de veiligheid van mensen (plaatsgebonden risico en groepsrisico), de IJsselmeerdijk en de scheepvaart zijn een belangrijk aandachtspunt voor dit MER. De risicoschattingen dienen zoveel mogelijk gebaseerd te worden op ervaringsgegevens met bestaande leidingen en installaties.
- Samenvatting: een publieksvriendelijke samenvatting, waarin de belangrijkste voorliggende keuzen voor de besluitvorming en hun milieuconsequenties worden weergegeven, is een belangrijk onderdeel van het MER.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

3.1 Probleem- en doelstelling

In de startnotitie wordt beknopt ingegaan op de noodzaak van de aanleg van de nieuwe gastransportleiding. Geef in het MER een nadere onderbouwing van de toekomstige tekorten in West-Nederland en de benodigde capaciteit. Daarbij moet ingegaan worden op:

- de rol en capaciteit van de bestaande pijpleidingen;
- de gasopslaglocaties in Grijpskerk en Bergen;
- het gas dat onder andere via de NOGAT-leiding bij Den Helder aan land komt;
- de leveringsgarantie aan West-Nederland;
- de toekomstige export van gas naar het Verenigd Koninkrijk via de geplande Balgzand-Bacton-leiding.

De in de startnotitie ter zijde geschoven alternatieve tracés door Friesland of Drenthe worden niet realistisch geacht (meer ruimtebeslag, aantasting gevoelig gebied, hoge kosten) en behoeven in het MER dan ook niet nader uitgewerkt te worden.

3.2 Besluitvorming

In de startnotitie wordt een duidelijk beeld geschetst van het beleidskader (nationaal en internationaal) waarbinnen de besluitvorming over het voornemen zich zal afspelen. Het MER moet een duidelijk overzicht presenteren van de te nemen besluiten en de hiervoor verantwoordelijke bevoegde instanties⁶. Geef hierbij ook zicht op de fasering van de verschillende besluiten die nodig zijn om de aanleg van de gastransportleiding mogelijk te maken.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Voorgenomen activiteit

De startnotitie en het kaartmateriaal in de bijlage geeft al een goed algemeen beeld van de voorgenomen activiteit. De in de startnotitie beschreven planonderdelen (de plaats en wijze van aanleg van leidingen, compressor-, meet- en regelstations) moeten in het MER worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Beschrijf de maatregelen die getroffen worden om aan de veiligheidseisen voor pijpleidingen te voldoen en welke verdergaande maatregelen getroffen kunnen worden. Geef tevens aan hoe bij de bepaling van de diepteligging rekening wordt gehouden met inklinking⁷.

Ga naast de activiteiten in de aanlegfase in het MER ook in op de milieurelevante activiteiten tijdens de exploitatie en de buitengebruikstelling. Hierbij kan voor de exploitatiefase gedacht worden aan onderhoudswerkzaamheden en hierbij vrijkomende afvalstoffen en voor de buitengebruikstelling aan de keuze om alles te laten liggen of alles te verwijderen.

Maak waar mogelijk gebruik van kaart- en beeldmateriaal en overzichtstabellen om voor omwonenden en besluitvormers de aard, omvang en tijdsduur van de werkzaamheden en de keuzemogelijkheden inzichtelijk te maken.

4.2 Ontwikkeling varianten en alternatieven

De in de startnotitie beschreven aanpak biedt een goede richtlijn voor de alternatievenontwikkeling. Hierbij wordt het bundelingsprincipe als uitgangspunt gehanteerd. Daar waar bundeling niet mogelijk is, zullen varianten ten aanzien van het tracé ontwikkeld worden. Naast tracévarianten worden in het MER per deelgebied technische varianten voor de wijze van aanleg onderzocht. De knelpunten (bijvoorbeeld natuur, veiligheid, ruimtelijke beperkingen of cultuurhistorie) op grond waarvan gekozen wordt een variant te ontwikkelen voor het tracé of de wijze van aanleg, moeten in het MER helder terug te vinden zijn.

In de startnotitie wordt in tabel 3.5 aangegeven dat, alleen indien uit het onderzoek blijkt dat significante effecten in een Vogel- en Habitatrichtlijngebied niet uitgesloten kunnen worden, in het MER ook tracévarianten ontwikkeld en beschreven zullen worden die buiten het gebied liggen en geen of minder effecten teweeg brengen. De Commissie is daarentegen van mening dat in het

---

⁶ Zie ook inspraakreactie 10 (bijlage 4) waarin gesteld wordt dat er voor het tracé bij Grijpskerk geen sprake is van de verlening van een aanlegvergunning, zoals de startnotitie meldt, maar van een herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied Grijpskerk'.

⁷ Zie ook inspraakreactie 5 (bijlage 4) waarin op de consequenties van inklinking wordt gewezen.

MER alle in tabel 3.5 genoemde varianten uitgewerkt moeten worden, zodat voor de besluitvorming alle ecologische en overige voor- en nadelen van de verschillende opties beschikbaar zijn en meegewogen kunnen worden. Voor de varianten waarvoor significante effecten in richtlijngebieden niet uitgesloten kunnen worden, is het zinvol in het MER een passende beoordeling uit te voeren.

4.2.1 Nulalternatief als referentie

Het nulalternatief, waarin uitgegaan wordt van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling, moet in het MER beschreven worden als referentiesituatie ter vergelijking van de milieueffecten van de andere alternatieven. Indien uit de onderbouwing van nut en noodzaak (hoofdstuk 3) blijkt dat de bestaande leidingen geen adequate oplossing bieden voor levering van gas aan West-Nederland en het Verenigd Koninkrijk, dan is dit nulalternatief geen realistisch alternatief.

4.2.2 Meest milieuvriendelijk alternatief (mma)

Het mma kan op de in de startnotitie voorgestelde werkwijze afgeleid worden uit de vergelijking van onderzochte locatie- en technische varianten. Bij de ontwikkeling van het mma moeten in ieder geval de volgende aspecten aan de orde komen bij de afweging van tracévarianten, aanlegmethode, aanlegperiode en te nemen maatregelen:

- minimalisering van nadelige ecologische effecten: bijvoorbeeld gestuurde boring onder natuurgebieden, met name Alde Feanen en Stoenckherne/Workumer nieuwanland;
- cultuurhistorische, archeologische en landschappelijke inpassing: zo min mogelijk aantasting van bijvoorbeeld houtwallen en hemdijken;
- woon- en leefomgevingskwaliteit: minimale veiligheidsrisico's en overlast voor omwonenden;
- zo min mogelijk ruimtebeslag;
- verdergaande maatregelen om de leiding te beschermen tegen externe invloeden (eigenschappen leiding, diepteligging, ruimtelijke maatregelen) en (instrumentele) beveiliging van de leidingen en installaties om lekkages te voorkomen of te beperken.

5. HUIDIGE MILIEUSITUATIE EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

5.1 Algemeen

5.1.1 Kaartmateriaal

Neem in het MER gedetailleerde en actuele kaarten op van zowel het plangebied als een ruimer studiegebied⁸. De maatgevende kenmerkenkaart in de startnotitie biedt hiervoor een goed uitgangspunt. Neem in aanvulling hierop ook een kaart voor het tracé door het IJsselmeer op. Naast de reeds opgeno-

---

⁸ De omvang van het studiegebied verschilt waarschijnlijk sterk per deelgebied, vooral gelet op de effecten van bronbemaling, omdat het tracé zeer verschillende landschapssystemen en geohydrologische situaties doorkruist.

men aspecten, moeten ook de volgende functies en elementen opgenomen worden:

- compressor-, meet- en regelstations;
- wingebeden delfstoffen;
- stortplaatsen;
- stiltegebieden;
- windmolenparken;
- vaarroutes;
- bekende locaties scheepswrakken;
- schietemplacement Breezanddijk⁹;
- eventueel bekende locaties van explosieven c.q. vliegtuigbommen¹⁰;

Naast de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en de EHS-gebieden moeten ook ecologisch gevoelige gebieden zoals de weidevogelgebieden en foerageergebieden voor wintergasten op kaart worden aangegeven (zie ook § 5.2). In de gebieden waar knelpunten op kunnen treden, is het zinvol om op een hoger detailniveau in te zoomen.

5.1.2 Milieuaspecten en maatregelen

De startnotitie biedt een goede richtlijn voor de in het MER te beschrijven milieugevolgen van het voornemen en de alternatieven, en de toetsingscriteria hiervoor. Het zwaartepunt in het MER zal moeten liggen bij de beschrijving van de milieuaspecten ecologie en veiligheid. Tenslotte dient inzicht gegeven te worden in de noodzaak, aard en effectiviteit van te nemen mitigerende maatregelen. In de volgende paragrafen worden in aanvulling op de startnotitie enkele accenten gelegd voor de in het MER te beschrijven milieugevolgen.

5.2 Ecologie en ecohydrologie

Het MER moet inzicht bieden in de ecologische effecten van de verschillende alternatieven: de tijdelijke effecten van bronbemaling en de langere termijn effecten van vergraving (verstoring profielopbouw en waterbodembodem) en de beoordeling van deze effecten in termen van oppervlakte/aantallen, kwetsbaarheid, (on)vervangbaarheid en hersteltijd.

De effecten van het voornemen op in het studiegebied gelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Alde Feanen, IJsselmeerkust, IJsselmeer)¹¹ en EHS-gebieden (met name Drogehamstermieden en Bergumermeer) dienen goed onderbouwd beschreven te worden in relatie tot de effecten van overige (geplande) activiteiten op die gebieden (cumulatieve effectbeschrijving). In geval significante negatieve effecten niet uitgesloten kunnen worden, zal er voor de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden een passende beoordeling uitgevoerd moeten worden¹².

Ten behoeve van de mogelijke ontheffingsaanvraag ingevolge de Flora- en faunawet zullen de nadelige effecten op de algemene beschermde soorten in

---

⁹ Zie inspraakreactie 6 (bijlage 4).

¹⁰ Zie inspraakreactie 3 (bijlage 4).

¹¹ Voor de beschrijving van de kwaliteit van habitattypen kan gebruik gemaakt worden van de publicatie van Jansen, J.A.M. en J.H.J.Schaminée: Habitattypen; Europese natuur in Nederland (2003), en van een publicatie die mogelijk in 2005 verschijnt over een uitgebreidere karakterisering van instandhoudingsdoelstellingen van habitattypen en de kwaliteit daarvan (Alterra, in opdracht van LNV).

¹² Zie ook inspraakreactie 12 en 13 (bijlage 4).

kaart moeten worden gebracht¹³. Voor het MER kan volstaan worden met verspreidingsgegevens van de *doelsoorten*¹⁴ van het natuurbeleid en de effecten hierop. Geef in het MER aan of op grond van de beschikbare informatie te verwachten is dat er een ontheffing aangevraagd moet worden en of het aan-nemelijk is dat deze verleend kan worden.

Indien voor de ecologisch gevoelige gebieden geen actuele gegevens zijn, is het aan te bevelen om een aanvullend onderzoek uit te voeren voor in ieder geval de Vogel- en Habitatrictlijngebieden. In het MER moet een beeld geschetst worden van de kwalificerende habitats/soorten in het studiegebied langs het tracé. Op land is het hierbij van belang om verdrogingsgevoelige habitats/soorten en de effecten hierop in kaart te brengen. Als referentie voor uitspraken over de herstelsnelheid, is het belangrijk om de habitats op en nabij de bestaande leidingen te evalueren. Voor het IJsselmeer moeten de effecten van verstoring van de waterbodem, en daarmee gepaard gaande aantasting van voedselbronnen, op kwalificerende vogelsoorten beschreven worden.

In de startnotitie blijft de fasering van het voornemen onderbelicht, terwijl deze wel relevant is voor de tijdelijke effecten van de aanleg in natuurgebieden, weidevogelgebieden, rust/foerageergebied voor wintergasten. Bij start van de werkzaamheden na het broedseizoen, is het van belang ook rekening te houden met de biotoopontwikkeling in de habitats. Beschrijf het effect van de verschillende faseringmogelijkheden op de milieugevolgen.

In de startnotitie wordt gemeld dat bij aanleg van een sleuf de bovengrond uiteindelijk weer wordt terug gezet teneinde permanente effecten van vergraving te beperken. In een natuurgebied zal dit nauwkeuriger moeten gebeuren dan elders. Op basis van onderzoek van de profielopbouw kan men bepalen hoe de kenmerkende bodemgelaagdheid van de uitgangspositie zo nauwkeurig mogelijk zal worden hersteld. Beoordeel de regeneratiemogelijkheden van (karakteristieke) habitats in termen van kwetsbaarheid, (on)vervangbaarheid en hersteltijd.

Effecten van bronbemaling in de aanlegfase zijn afhankelijk van het ecohydrologische systeem en kunnen per deelgebied sterk verschillen. Zowel het ecohydrologische systeem als de effecten van bronbemaling hierop dienen in het MER per deelgebied in beeld gebracht te worden. Dit kan geïllustreerd worden aan de hand van contourkaarten van de grondwaterstanddaling. Hierbij moet beknopt ingegaan worden op de geohydrologische opbouw en de grondwaterstroming ter plaatse, en op de mogelijke effecten van de aanleg op slecht doorlatende lagen.

5.3 Veiligheid

Beschrijf voor de maximaal geloofwaardige ongevalsscenario's welke effecten op kunnen treden voor de gebruiksfuncties¹⁵ in het studiegebied. Ga specifiek in op de risico's van grote gaslekkages bij ongevallen als gevolg van leidingbreuken (graafwerkzaamheden, sabotage) zowel op land als in het IJsselmeer.

---

¹³ Zie bijlage 5 voor de benodigde informatie voor toetsing aan het natuurbeleid.

¹⁴ In het Handboek Natuurdoeltypen (LNV, 2001) staan alle doelsoorten.

¹⁵ Zie ook inspraakreacties 2, 5 en 9 (bijlage 4).

In het MER dient enerzijds aandacht te worden geschonken aan het risico van de pijpleiding voor de omgeving en anderzijds aan het risico van activiteiten in de omgeving voor de pijpleiding. Hiervoor dient een veiligheidsanalyse van het studiegebied van de voorgenomen activiteit te worden gemaakt, op basis van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Ook veiligheidsaspecten samenhangend met de IJsselmeerdijk en de scheepvaart moeten in beschouwing genomen worden.

Het MER moet aangeven welke activiteiten nabij het tracé zullen plaatsvinden (zowel activiteiten op het IJsselmeer zoals scheepvaart, visserij en schietoefeningen, alsook activiteiten op het droge zoals windenergie en landbouw). Beschrijf of voor de uitvoering van dit initiatief uitgegaan moet worden van tijdelijke of permanente gebruiksbepalingen voor deze activiteiten.

Op basis van de toetsingsafstand en bebouwingsafstand moet het MER duidelijk maken of en welke knelpunten er zijn en hoe deze opgelost zullen worden. Er dient inzicht te worden gegeven in het ruimtebeslag van de nieuwe leiding (zonering) en de maatregelen die worden getroffen om het ruimtebeslag te minimaliseren waarbij de veiligheid van omwonenden gewaarborgd blijft.

In het MER dient te worden aangegeven of en in welke mate er in de gebruiksfase van de nieuwe leiding sprake is van verhoging van het risico (cumulatie) door parallelligging of kruising met bestaande leidingen of door de aanwezigheid van andere functies of activiteiten met een veiligheidsrisico.

In de startnotitie (§2.4) is het veiligheidsbeheerssysteem bij ontwerp, aanleg en onderhoud en voor calamiteitenbehandeling voldoende beschreven voor het MER. Geef in het MER nog wel aan welke maatregelen worden getroffen ter voorkoming van explosie van achtergebleven oorlogstuig¹⁶.

5.4 Woon- en leefomgevingskwaliteit: geluid

Geluid speelt vooral een rol bij het nieuw te bouwen compressorstation bij Grijpskerk. Om de cumulatieve effecten van de bestaande en nieuw aan te leggen installaties in beeld te brengen, zijn contourkaarten een essentieel hulpmiddel.

---

¹⁶ Zie inspraakreactie 3 (bijlage 4).

6. OVERIGE HOOFDSTUKKEN VAN HET MER

Voor de onderdelen “vergelijking van alternatieven”, “leemten in milieu-informatie”, “evaluatieprogramma” en “samenvatting van het MER” kunnen de wettelijke vereisten als richtlijn voor het MER gebruikt worden. In aanvulling hierop is het ten aanzien van de vorm en presentatie van belang:

- de vergelijking van varianten en alternatieven zo duidelijk mogelijk te presenteren met behulp van tabellen, figuren en kaartmateriaal;
- een samenvatting te presenteren die als zelfstandig document leesbaar is voor een breed publiek en een goede afspiegeling biedt van de inhoud van het MER.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Aanleg Aardgastransportleiding Grijskerk-Wieringermeer

(bijlagen 1 t/m 5)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 5 januari 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Rijkswaterstaat

Commissie voor de m.e.r.
t.a.v. mw V. ten Holder
Postbus 2345
3500 GH Utrecht

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Ingekomen :	10 JAN 2005
nummer	
dossier	1493-1cn2
kopie naar :	Lv/bib1/gb 8x

Contactpersoon
drs. R.D. Veltman
Datum
5 januari 2005
Ons kenmerk
189 BEIJ/AvH
Onderwerp

Doorkiesnummer
7580
Bijlage(n)
8
Uw kenmerk

Verzoek om advies richtlijnen m.e.r.-procedure Gasleiding Grijskerk-Wieringermeer

Geachte mevrouw Ten Holder,

Hierbij ontvangt u de startnotitie Aardgastransportleiding Grijskerk-Wieringermeer, zoals deze is opgesteld door de N.V. Nederlandse Gasunie (Gasunie). De Gasunie is voornemens een aardgastransportleiding aan te leggen van Grijskerk (Groningen) naar Wieringermeer (Noord-Holland). Deze activiteit is volgens het Besluit m.e.r.1994 m.e.r.-plichtig aangezien het in dit geval gaat om een buisleiding met een diameter van meer dan 80 centimeter en het tracé langer is dan 40 kilometer.

Voor het gedeelte van het tracé dat onder het IJsselmeer is gelegen, is voor de aanleg, het instandhouden en het onderhouden van de aardgastransportleiding een vergunning op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) vereist. Voorts moeten voor delen van het tracé de betreffende bestemmingsplannen worden gewijzigd. Het Besluit m.e.r. 1994 geeft aan dat zowel de Wbr-vergunning als de wijziging van de bestemmingsplannen m.e.r.-plichtige besluiten zijn. Met alle betrokken partijen is afgesproken dat de Minister van Verkeer & Waterstaat in deze m.e.r.-procedure optreedt als het coördinerend bevoegd gezag.

In de m.e.r.-procedure treden de ministeries van VROM, LNV en EZ op als wettelijk adviseurs van het bevoegd gezag. Hiernaast zal ook de betrokken provincies de mogelijkheid worden geboden een advies voor de richtlijnen uit te brengen.

Ik wil u hierbij verzoeken om een advies uit te brengen aan het coördinerend bevoegd gezag inzake de richtlijnen voor het Milieueffectrapport dat door de Gasunie zal worden opgesteld.

Directie IJsselmeergebied
Dienstkring IJsselmeer en Markermeer
Postadres Postbus 600, 8200 AP Lelystad
Albert Einsteinweg 4, 8218 NH Lelystad

Telefoon 0320 29 74 81
Fax 0320 29 76 10
E-mail r.d.veltman@rdj.rws.minvenw.nl

Vanaf NS-station: buslijn 148 naar Harderwijk. (halte Bedrijventerrein Larserpoort)

De startnotitie is op 5 januari 2005 aangeboden aan het bevoegd gezag. De startnotitie zal gedurende de periode 20 januari 2005 tot en met 16 februari 2005 ter inzage liggen. Hierbij is een ieder uitgenodigd in te spreken op de startnotitie. De inspraakreacties zullen u worden toegezonden door het Inspraakpunt Verkeer & Waterstaat. Om de belanghebbenden bij dit project optimaal te kunnen informeren organiseert de Gasunie een drietal informatiebijeenkomsten. Deze zullen plaatsvinden op 1, 2 en 3 februari 2005 in respectievelijk Kooftsterille (Het Dorpshuis), Akkrum (Hotel restaurant Goerres) en Medemblik (Tulip Inn Medemblik).

Ik ga er van uit u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben. Graag zie ik uw advies inzake de richtlijnen tegemoet. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met de in de aanhef van deze brief vermelde contactpersoon.

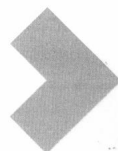
Hoogachtend,

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
de hoofdingenieur-directeur,
namens deze,
het hoofd van de dienstkring IJsselmeer en Markermeer

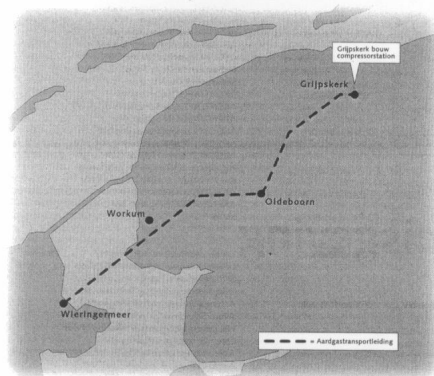
ing. J.A. Kram

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 13 d.d. 19 januari 2005

Inspraak startnotitie aardgastransportleiding Grijskerk - Wieringermeer

Gedurende de periode van 20 januari tot en met 16 februari 2005 ligt de startnotitie aardgastransportleiding Grijskerk - Wieringermeer ter inzage. De startnotitie doorloopt een procedure overeenkomstig de Wet milieubeheer en de Algemene wet bestuursrecht. Op grond daarvan kunt u tot en met 16 februari 2005 uw mening over de inhoud van de startnotitie kenbaar maken.

Aardgastransportleiding Grijskerk - Wieringermeer

De N.V. Nederlandse Gasunie heeft de aanleg gepland van een aardgastransportleiding tussen Grijskerk en Wieringermeer. Door de toename van de internationale handel in gas, onder andere voor export naar Engeland en transit vanuit Duitsland, en door de terugloop van de gasreserves in de Noordzee ontstaat een tekort aan gas in West-Nederland. Om aan de gasbehoefte te kunnen blijven voldoen, dient er meer gas vanuit Noordwest-Nederland naar het westen te worden getransporteerd. De aardgastransportleiding Grijskerk - Wieringermeer vergroot de transportcapaciteit van Noord-oost naar West-Nederland, waardoor de leveringszekerheid gegarandeerd blijft.

De aardgastransportleiding van Grijskerk naar Wieringermeer bestaat uit:

- een pijpleiding met een diameter van 105 cm en een lengte van ongeveer 80 km van Grijskerk naar Workum;
- een pijpleiding met een diameter van 120 cm en een lengte van 30 km van Workum naar Wieringermeer;
- een compressorstation te Grijskerk.

De nieuwe pijpleiding wordt zo veel mogelijk parallel aan bestaande aardgastransportleidingen gelegd.

De startnotitie

Met deze startnotitie maakt de initiatiefnemer, de N.V. Nederlandse Gasunie, het voornemen bekend om een m.e.r.-procedure te starten voor de aanleg van een aardgastransportleiding tussen Grijskerk en Wieringermeer. De startnotitie bevat informatie over de achtergrond, aard en omvang van de voorgenomen activiteit en de te volgen procedure. Daarnaast geeft de startnotitie een eerste schets van de ten behoeve van het Milieueffectrapport (MER) te onderzoeken alternatieven. Bovendien wordt beschreven welke milieueffecten te verwachten zijn, die onderzocht moeten worden in het MER. De startnotitie heeft zowel betrekking op de aardgastransportleiding Grijskerk - Wieringermeer als op het compressorstation Grijskerk.

Het MER zal worden opgesteld voor de vergunningverlening op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en voor de vaststelling van de ruimtelijke plannen die als eerste in de mogelijke aanleg voorzien. In deze procedure is de Minister van Verkeer en Waterstaat het coördinerend bevoegd gezag.

Waar kunt u de startnotitie inzien?

De startnotitie aardgastransportleiding Grijskerk - Wieringermeer kunt u van 20 januari tot en met 16 februari 2005 gedurende de reguliere openingstijden inzien op de volgende locaties:

- de gemeentehuizen van Achtkarspelen, Boarnsterhim, Grootegast, Kollumerland CA, Littenseradiel, Medemblik, Nijefurd, Noorder-Koggenland, Opsterland, Smalingerland, Sneek, Tytjersteradiel, Wunseradiel, Wymbritseradiel, Wieringermeer en Zuidhorn;
- de (hoofd)vestigingen van de openbare bibliotheken in bovenstaande gemeenten;
- de provinciehuizen van Fryslân, Groningen en Noord-Holland;
- de bibliotheek van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in Den Haag;
- de bibliotheken van Rijkswaterstaat IJsselmeergebied in Lelystad, Noord-Nederland in Leeuwarden en Noord-Holland in Haarlem.

Informatiebijeenkomsten

Om u zo goed mogelijk te informeren over de inhoud van de startnotitie worden drie informatiebijeenkomsten georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten wordt het project toegelicht en kunt u vragen stellen. De bijeenkomsten beginnen om 19.30 uur (zaal open 19.00 uur) en worden gehouden op:

1 februari	het Dorpshuis, Swanneblomstrijte 9, Kootstertille
2 februari	Hotel restaurant Goerres, Kanadeeskestrijte 45, Akkrum
3 februari	Tulip Inn Medemblik, Oosterhaven 1, Medemblik

Hoe kunt u inspreken?

U kunt schriftelijk op de startnotitie reageren. Uw inspraakreactie dient u uiterlijk 16 februari 2005 te sturen naar:

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Aardgastransportleiding Grijskerk - Wieringermeer
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Uw reactie kunt u ook via internet versturen: www.inspraakvenw.nl.

Indien u dat wenst, kunt u verzoeken om vertrouwelijke behandeling van uw persoonlijke gegevens.

Wat gebeurt er met uw reactie?

Het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat bundelt alle reacties en stuurt deze onder andere naar de Minister van Verkeer en Waterstaat, de mede bevoegde gezagen en de Commissie voor de milieueffectrapportage. De Commissie adviseert het bevoegd gezag over de Richtlijnen voor de inhoud van het milieueffectrapport (MER). Mede op basis van dit advies en de inspraakreacties stelt het bevoegd gezag de Richtlijnen vast. De Richtlijnen vormen het vertrekpunt voor het opstellen van het MER. Dit MER zal vervolgens, samen met de vergunningaanvraag in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken, opnieuw een ronde van inspraak en advies doorlopen.

Zo spoedig mogelijk na afloop van de inspraaktermijn kunt u de door het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat ontvangen inspraakreacties inzien op de locaties waar momenteel de startnotitie ter inzage ligt.

Nadere informatie

Voor het aanvragen van een exemplaar van de startnotitie en voor het verkrijgen van nadere informatie over de inhoud, kunt u contact opnemen met Rijkswaterstaat IJsselmeergebied, secretariaat dienstkring IJsselmeer/Markemeer, telefoon 0520 29 74 81. De startnotitie kunt u ook downloaden via www.inspraakvenw.nl.

Voor inlichtingen over de inspraakprocedure kunt u zich wenden tot het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat, telefoon 070 351 9603.

Inspraakpunt
Verkeer en Waterstaat

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: N.V. Nederlandse Gasunie

Bevoegd gezag: Ministerie van Verkeer en Waterstaat, gemeente Boarnsterhim, gemeente Nijefurd, gemeente Smallingerland, gemeente Wymbritseradiel, gemeente Sneek, gemeente Wunseradiel, gemeente Zuidhorn, gemeente Achtkarspelen, gemeente Wieringermeer en gemeente Tytsjerksteradiel

Besluit: vergunning Wet beheer rijkswaterstaatswerken, besluiten over artikel 19 procedure of over (partiële) bestemmingsplanherzieningen

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C8

Activiteit: aanleg van een aardgastransportleiding van ongeveer 110 km tussen Grijpskerk en Wieringermeer.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 20 januari 2005

richtlijnenadvies uitgebracht: 21 maart 2005

Bijzonderheden: In dit richtlijnenadvies heeft de Commissie de volgende hoofdpunten voor het MER benoemd: de gevolgen van het voornemen en de alternatieven voor natuur en veiligheid, en een zelfstandig leesbare samenvatting.

Samenstelling van de werkgroep:

dr. M.J.Brolsma

drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)

ir. H.H. Schoten

dr. N.P.J. de Vries

Secretaris van de werkgroep: drs. B.C. Rademaker

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	2005----	dr. B.J. Postma	Bitgummole	20050214
2.	20050202	Coöperatieve Producentenorganisatie Nederlandse Vissersbond-IJsselmeer U.A.	Emmeloord	20050214
3.	20050201	Gemeente Wünseradiel	Witmarsum	20050214
4.	20050127	P.A. Langman	Oostermeer	20050214
5.	20050204	ir. F. de Wolf	Grou	20050214
6.	20050210	Defensie Interservice Commando, Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen	Utrecht	20050221
7.	20050211	VROM Inspectie Regio Noord	Groningen	20050221
8.	20050214	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	20050221
9.	20050214	Gemeente Wieringermeer	Wieringerwerf	20050221
10.	20050216	Gemeente Zuidhorn	Zuidhorn	20050221
11.	20050216	Friese Bond van Binnenvissers	Harlingen	20050221
12.	20050117	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Directie Regionale Zaken (advies)	Groningen	20050225
13.	20050208	Provincie Fryslân (advies)	Leeuwarden	20050225
14.	20050124	Harmen Schaafsma (mondelinge inspraak)	Hiltzum	20050214

BIJLAGE 5

Beoordeling t.b.v. de Natuurbeschermingswet, het Structuurschema Groene Ruimte en de Flora- en faunawet

Gebiedsbescherming op grond van de nieuwe Natuurbeschermingswet

De gebiedsbescherming zal naar verwachting vanaf medio 2005 primair geregeld zijn in de nieuwe Natuurbeschermingswet. Voor projecten die gevolgen kunnen hebben voor richtlijngebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) of voor beschermde natuurmonumenten dient vanaf 1 mei een vergunning te worden aangevraagd bij de provincie die verantwoordelijk is voor het desbetreffende natuurgebied. Beschermde natuurmonumenten zijn of worden aangewezen op grond van artikel 10 Nbw, en richtlijngebieden zijn of worden aangewezen op grond van artikel 10a Nbw.

Indien er sprake is van mogelijke gevolgen voor een beschermd natuurmonument - kan ook op grond van externe werking - dan dienen de aspecten zoals genoemd in artikel 16, derde lid, Nbw in de aanvraag besproken te worden:

1. Kan het project significante gevolgen hebben voor het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren of planten in dat beschermde natuurmonument, zo ja:
2. Kan met zekerheid worden vastgesteld dat de handelingen voortvloeiend uit het project de natuurlijke kenmerken van het beschermde natuurmonument niet aantasten? Zo niet,
3. Zijn er dwingende redenen van groot openbaar belang die noodzaken tot het verlenen van de vergunning?

Indien er sprake is van mogelijke gevolgen voor een Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied – ook eventueel op grond van externe werking - dan dient de volgende informatie, op grond van artikel 19a en volgende Nbw, in het MER te worden opgenomen.

1. Welke instandhoudingsdoelstellingen gelden voor het desbetreffende richtlijngebied? Op grond van welke natuurlijke habitats en welke beschermde soorten heeft het gebied zich gekwalificeerd als speciale beschermingszone?
2. Kan op grond van de m.e.r.-plichtige activiteit, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten verslechteren of kan het een verstorend effect hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen? Kan de m.e.r.-plichtige activiteit de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied aantasten?
3. In het MER moeten de milieugevolgen van de voorgenomen m.e.r.-plichtige activiteit voor het richtlijngebied beschreven worden gelet op de instandhoudingsdoelstelling.
4. Kan er sprake zijn van significante gevolgen met betrekking tot de in dat richtlijngebied beschermde habitats en/of soorten ten gevolge van de voorgenomen activiteit afzonderlijk of in samenhang met andere plannen of projecten (cumulatie)? Zo ja (ook bij redelijke twijfel), dan moet er een passende beoordeling worden gemaakt.
5. Indien er een passende beoordeling gemaakt moet worden, dient deze in het MER te worden opgenomen.
6. Met zekerheid dient te worden vastgesteld, op grond van de passende beoordeling, dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet zullen worden aangetast.

7. Wanneer de passende beoordeling leidt tot de conclusie dat er, ondanks mitigerende maatregelen, sprake kan zijn van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied, dan dient er aan de volgende aspecten aandacht besteed te worden:
- zijn er alternatieve oplossingen (met inbegrip van mitigerende maatregelen), waardoor er geen significante gevolgen voor het beschermde gebied optreden?,
  - of zijn er dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
  - indien het project toch in of nabij een beschermd gebied moet plaatsvinden om dwingende redenen van groot openbaar belang en mitigerende maatregelen onvoldoende oplossing zullen bieden voor de mogelijke significante gevolgen, welke compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

Stappenplan Structuurschema Groene Ruimte (SGR) voor ecologische hoofdstructuur (EHS)

In het kader van het SGR moeten de volgende stappen doorlopen worden:

1. Welke significante gevolgen kunnen er optreden voor de te behouden kenmerken en waarden binnen en in de nabijheid van dit gebied?
2. Zijn er reële alternatieven?
3. Indien dat het geval is, is er sprake van redenen van groot openbaar belang dat deze aantasting rechtvaardigt?
4. Indien dat het geval is, welke compensatie wordt dan geboden voor het verloren gaan van de wezenlijke kenmerken en waarden?

Informatie in het kader van de Flora- en faunawet (Ffw)

Aangezien er in het gebied soorten voorkomen die beschermd zijn volgens de Flora- en faunawet, dienen de volgende vragen beantwoord te worden:

1. Welke beschermde planten- en diersoorten op grond van de Ffw komen in en nabij het plangebied voor?
2. Leidt het realiseren van het voornemen tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Ffw betreffende planten en/of dieren?
3. Kan het plan zodanig aangepast worden dat dergelijke verboden handelingen niet worden gepleegd?
4. Is om het plan te kunnen uitvoeren een ontheffing op grond van art. 75 van de Ffw vereist?
5. Ontheffing kan worden verleend, indien:
  - a. er geen andere bevredigende oplossing bestaat (reëel alternatief) en;
  - b. sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten, en;
  - c. geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

**Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Aanleg Aardgastransportleiding Grijskerk-Wieringermeer**

N.V. Nederlandse Gasunie wil een nieuwe aardgastransportleiding aanleggen naast de twee bestaande aardgastransportleidingen tussen Grijskerk en Wieringermeer. Het betreft een leiding met een lengte van ongeveer 110 km. Voor de vergunning in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken is de minister van Verkeer en Waterstaat bevoegd gezag. Voor de vrijstelling of (partiële) herziening van de diverse bestemmingsplannen zijn dat de betreffende gemeenten. Ten behoeve van deze besluiten wordt een milieueffectrapport opgesteld.

ISBN 90-421-1465-7